

<http://www.israelsmisjonen.no/ressurser/materiell/prekenverksted>

15. søndag etter pinse, 25. september 2011

Prekentekest: Lukas 17,11-19

Lesetekst I: Sal 146

Lesetekst II: 1 Tess 5,15-24

Sterk fortelling om godhet

Dagens særpreg kan vel sammenfattes i et ord fra 1 Tess 5: “Vær alltid glade, be stadig, takk Gud under alle forhold!”, og fra kollektbønnen: “La din Hellige Ånd stadig minne oss om dine velgjerninger, så vi alltid takker deg for dine gaver og lover og priser ditt navn.”

Jesu bemerkning om “den ene fremmede” får meg til å gå ut fra at de andre ni spedalske var jøder. Det er interessant at nettopp den kultiske urenheten som stenger dem ute fra sine religiøse sammenhenger, samtidig fører jøde og samaritan sammen i et fellesskap. Noe av den samme logikken ligger til grunn for at jøder og hedninger kan finne sammen i Kristus. Rom 3,23 understreker at “alle har syndet”. Det var nødvendig at alle var utestengt for at alle skulle bli innlemmet.

Alle ti gikk til prestene

Jeg har alltid undret meg over hvorfor Jesus på en måte dømmer de ni jødene som ikke kom tilbake. For selve det faktum at de la i vei til prestene er jo et uttrykk for tro og tillit. I Joh 4,50 sier Jesus til embetsmannen: “Gå hjem, din sønn lever! Og mannen trodde Jesu ord og gikk av sted”. Vi ser også andre steder at Jesus sender spedalske til prestene. I Luk 5,14 står det at Jesus forbød ham å si det til noen. “Gå bare og vis deg for presten,” sa han, “og bær fram det offer som Moses har påbudt for den som lar seg rense. Det skal være et vitnesbyrd for dem.” I dette ligger det kanskje en antydning om at en del kultiske forskrifter har noe profetisk ved seg. De kom nok ikke så ofte til anvendelse ned gjennom historien, men lå og ventet på ham som skulle gjøre det meningsfylt å ha sånne ritualer for gjeninntakelse i gudstjenestefellesskapet. Det minner om Jesu svar til Johannes døperen i Matteus 11,4-6: “Gå og fortell Johannes hva dere hører og ser: Blinde ser, lamme går, spedalske renses og døve hører, døde står opp, og evangeliet forkynnes for fattige; og salig er den som ikke tar anstøt av meg.” Også dette var en referanse til profetens ord.

Forskrekkelse og komikk

Vi kan gå ut fra at samaritanen og de ni jødene var på vei til hver sine prester. I og med at det er tale om offer, var det vel også snakk om hver sitt tempel. “Våre forfedre har tilbedt Gud på dette fjellet, og dere sier at Jerusalem er det stedet hvor en skal tilbe,” står det i Joh 4,20.

Om de ennå var sammen da underet skjedde, vet vi vel ikke. Det kunne nok bli noen forskrekkede ansiktsuttrykk og komiske replikker da de så hverandres sykdomstegn svinne bort. Nå gjenstod prestens erklæring, som ga dem adgang til å bo i sitt eget hus sammen med hustru og barn, og adgang til gudstjenestefellesskapet. Jeg synes ikke det er så underlig om dette fikk prioritet på kort sikt.

Hvorfor ventet Jesus noe annet av dem? Under arbeidet med denne teksten kom en ny tanke til meg. Kanskje Jesus ikke var så lett å finne? Vi hører at en embetsmann tar turen fra Kapernaum til Kana for å treffe ham. Så rykter gikk jo. Men Kapernaum var tross alt hovedkvarteret til Jesus. Det var vel neppe sosialt akseptabelt eller praktisk gjennomførbart å legge seg i leir der et par måneder for å vente på Jesus? I alle fall ikke for en samaritan. Det er mulig at man rett og slett må søke Herren mens han er å finne!

Fra avstand til nærhet

Da de spedalske første gang henvendte seg til Jesus, viste de respekt for spillereglene. De ble stående på god avstand, og ville ikke gjøre Jesus og hans følge urene ved å blande seg med dem. Denne hemningen har fullstendig forlatt samaritanen når han kommer tilbake og kaster seg ned for Jesu føtter. Det er som om Jesu ord, person og myndighet veier tyngre enn Moselovens forordnede prosedyrer. Kanskje er det også sånn at sann frelsesglede gir oss en visdom i hjertet som går utenpå tankens overveielser.

Jesu ord til samaritanen har egentlig en god pakke dynamitt i seg. “Reis deg og gå hjem! Din tro har frelst deg.” Dette er troen som først fikk ham til å legge i vei, og så siden til å vende tilbake med takk til Gud og til hans sendebud på jorda. Frelsen er altså neppe begrenset til å handle om helbredelsen som samaritanen hadde felles med de ni. Heller ikke er det snakk om en innlemmelse i det jødiske trosfellesskapet. Jesus hadde ikke fullmakt til å åpne for samaritanens fulle religiøse rettigheter i synagoge og tempel. “Frelst” må her bety noe mer, som handler om å ha del i en ennå ikke helt eksisterende enhet, nemlig det nye trosfellesskapet av jøder og hedninger – Ef 2,11-19. Uten å si det med rene ord, legger Jesus veien åpen for den utviklingen som vi ser skjer i mange av de nye menighetene som dannes i det vi kaller urkirken, og som vi leser om flere steder i Apostelgjerningene.

Geir Husveg

Sokneprest i Bjerkvik

Leder av kretsstyret for Israelsmisjonen i Midt-Hålogland

ghusveg@online.no